

kvalitet: det store feltarbejde, den væsentlige dokumentation og de spændende konkrete tolkninger. Her er der masser af godt etnologisk håndværk i den solide tradition. Litteraturlisten bevidner mange års indsats for at forstå og orientere sig i emnets mange baggrunde og forsøg. Endelig er afhandlingen velskrevet og meget fly-

dende fortalt. Som læser falder man netop ikke i søvn, som kvinden på omslaget. Man får skærpet opmærksomheden, når forfatterens iagttagelser tilegnes. Man begynder som læser også at overveje sin egen billedpraksis. Om man ville vove det eksperiment selv, nogensinde at lade en etnolog få adgang til væggene i sit private rum?

KORTA BOKNOTISER

Med kamera och dynggrep. Fotografier av lantbrukaren Rune Öberg. Red. av *Christina Andersson-Wiking*. Bokförlaget Settern. Uddevalla 1993. 95 s., ill.

Rune Öberg är född 1912 och bosatt på födelsegården i Ölmevalla socken i Halland. På denna gård, Ölmevalla prästgård, har han övertagit arrendet efter sin far. Ända från 1930-talet har han roat sig med att fotografera sin hemmiljö på och kring gården. I ett samarbete med organisationer i Halland, däribland museer och utbildningsförbund, har ett urval av Rune Öbergs fotografier nu samlats till en värdefull bilderbok. Det är framför allt bilder från 1950-talet som valts ut. Arbetsbilderna dominerar. Man möter göromålen på en bondgård under kreaturshållningens slutskede, medan det tunga kroppsarbetet ännu var ständigt närvarande men också det arkadiska lugnet. Motiven är på en gång alldagliga och mycket oväntade, som modern vid strykbrådan eller kökspersonalen vid bröllopfesten. Inte minst fångslande är hur Öberg fångat de sociala kontakterna i det lilla samhället: när pappa bjuder Anders i Swesdhal på snus eller den motorcyklande brevbäraren på julsupen. Detta är dokumentationsfotografering på hög nivå och en erinran om hur fotograferandet måste prioriteras vid museernas samtidsdokumentation. Man får hoppas att det finns många fler än Rune Öberg som har och har haft kameran till hands i vardagen.

Mats Hellspång

Jonas Norrby: Jennings. Utg. Vattenfall, C. Perssons tryckeri. Köping 1991. 275 s., ill, delvis i färg.

Av de uppländska vallonbruken är väl Leufsta och Österby de mest kända och berömda, men Forsmark, nu kärnkraftverk, i deras grannskap kommer inte långt efter. Det grundades och ägdes tidvis också det av familjen de Geer, men Frans Jennings av skotsk härkomst svarade från 1747 för järnets försäljning, främst till England. Där var ju det rena svenska stångjärnet sedan gammalt högt skattat, varvid det från Forsmark kom på fjärde plats i rang. Från att ha varit närmast förläggare inköpte Jennings och en kompanjon Forsmark 1752, men dör året därpå och efterträds av sonen John, som ägnas merparten av boken.

Forsmarks bruk har rätt nyligen varit föremål för en utförlig skildring 1987 av Marie Nisser m.fl., anmäld här i RIG 1989, men i den nu publicerade boken betonar författaren inte minst det personhistoriska materialet med bl.a. John Jennings insatser också för Trollhätte kanal och inom Vetenskapsakademien. I utblickar passerar en stor del andra personligheter och släkter i den dåtida svenska bruksvärlden. Boken är föredömligt fint illustrerad.

Gösta von Schoultz